

Merítés a KUT-ból II.

JÁRITZ JÓZSA

(1893-1986)

FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

HAAS GALÉRIA - RÁDAY GALÉRIA
Budapest, 1999. május - június.

A TAMÁS GALÉRIA
XCIV. KIÁLLÍTÁSA
V. AKADEMIA UCCA 8

Van szerencsénk tisztelettel meghívni

JÁRITZ JÓZSA
festőművész

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

amely február hó 13-án, vasárnap
délután 10 órakor nyílik meg. Nyitva
február hó 28-ig naponta 10-től 6-ig,
vasárnap 10-2-ig.

A „HELIKON” KIÁLLÍTÁSAI I.

CSÖK ISTVÁN, RIPPL-RÓNAI JÓZSEF,
VASZARY JÁNOS, JÁRITZ JÓZSA KIÁLLI-
TÁSÁRA TISZTELETTEL MEGHÍVJUK.

MEGNYITÁS: 1922 FEBRUÁR HÓ 13-ÁN

„HELIKON” BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 44. SZÁM
EJÁRÓKHOZ 2 SZEMÉLY SZÁMÁRA BELEPŐJEGYŰL SZOLGÁL

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

JÁRITZ JÓZSA
festőművész
RETROSPEKTÍV KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA
DR. LÁSZLÓ GYULA
EGYETEMI TANÁR

1968 AUGUSZTUS 24-ÉN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR
ERNST MŰZEUM, VI. NAGYMEZŐ UTCA 8

NEMZETI SZALON

JÁRITZ JÓZSA

GYŰJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSÁNAK

KATALOGUSA

1922 október—november

JÁRITZ JÓZSA
(1893–1986)

JÁRITZ JÓZSA ARCKÉPÉHEZ

Járity Józsa egyéniségének jellemzője a bizarrság és sokoldalúság. E két tulajdonságba belefér személyiségének minden nyugtalan ellentmondása, de művészetének tántoríthatatlan következetessége is. Azok közé a kevesek közé tartozott, akiket szinte születésük pillanatától hajszolt a tehetség. Makacsul dolgozott, más nem érdekelt. Sem a kiállítások, sem a kritikák. Igen sokra becsülte mindazt, amivel foglalkozott: a táncművészetet, festészetet, természetfilozófiát. Szokatlan, társtalan életművet hagyott hátra.

Képzőművészeti tanulmányait Deák Ébner Lajosnál kezdi meg, majd a kecskeméti művésztelepre kerül egy évre. A vezető mester, Iványi Grünwald Béla budapesti iskoláját is látogatja, aki felfigyel a fiatal lány freskótechnikájára. Kimagaslik a festészetet gyakran kedvtelésből művelgető lányok köréből. Ő ezt a munkát komoly hivatástudattal végzi. Chamberlain az ilyenfajta teremtő emberről úgy vélekedett, hogy számára a művészi megnyilatkozás nem időtöltés, nem passzió, hanem életszükséglet. A művészetet szintén feladatának tekintő Gráber Margit – ebben az időben Járity iskolatársa – így látja őt: „Az iskola csillaga volt. Nagyon erősen hitt magában, művészetében. Egyéni elképzelései szerint dolgozott.” A festő mindig szabadságot kíván és újabb lehetőségeket keres, ahol kötöttségek nélkül fejlődhet. Glatz Oszkár csodálkozva szemléli tanítványa rajzait. Az ifjú „csillag” nem tart igényt semmiféle korrektúrára. Oktatója ezt hamar felismeri és biztatja: „Nézze, kedves Járity kisasszony, én nem tudom miért jár hozzám, én látom, hogy tehetséges, azt is látom, hogy biztató a jövő, de én ebben nem tudok a segítségére lenni. Dolgozzon itt, ha akar, én hagyom magát szabadon, csináljon, amit akar”.

Az 1915-20-ig terjedő évek emlékezetesek voltak. 1919-ben, Szőnyi István mellett őt is a felnőttek csoportjába vették föl a Főiskolán. Tehetséges festőnőkkel, Czillich Annával, Perényi Lenkével, Kiss Vilnával köt barátságot. Glatz mester műterme lett a későbbi főiskolai forradalom egyik főhadiszállása is. Mozgalmuk eredményeként Vaszary János katedrát vállalt.

I ÉVFOLYAM	•	BUDAPEST, 1976 FEBRUÁR 28	•	7-8 SZÁM
SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL ANDRÁSSY-UT 102		K V T		ELŐZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 10 F FÉLÉVRE 5 F EGYES SZÁM ÁRA 1 F 001
MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT – KIADJA A KÉPZŐMŰVESZEK ÚJ TÁRSASÁGA				
SZERKESZTI: RÓZSA MIKLÓS				
A KÉPZŐMŰVESZEK ÚJ TÁRSASÁGA TAGJAI A KUT FOLYÓIRATOT TAGILLETMÉNYKENT INGYEN KAPJÁK				
A KUT HATHETENKINT JELENIK MEG, EGY ÉVBEN NYOLCSZOR				

1922-ben, a Helikon kiállítására Vaszary társául hívja Járitz Józst és Rippl-Rónai Józseffel és Csók Istvánnal együtt. Leikes propagandájával már előre sikert biztosít az induló művésznek. A Helikon ezzel a bemutatóval új otthon nyit a művészetnek. A festőnőt úgy mutatja be, mint aki „új név, mely új ígéretet jelent a jövőre.” Olajképei és rajzai kapnak helyet a falakon. Tájképek, portrék, tanulmányok. Piktúrája erőt, monumentalitást sugároz, inkább kivonaton, mint részletez. Vaszary János rokonszenvét és megbecsülését a későbbiekben is élvezi. 1925-ben a KUT, mint vendégkiállítót a Nemzeti Szalonba invitálja. Aba-Novák Vil móssal, Csók Istvánnal, Czóbel Bélával, Egry Józseffel, Ferenczy Bénével, stb. egy közösségben mutatkozhat be. Hajdani tanára e szavakkal ajánlja a műszerető közönség figyelmébe az azonos lelki rezonanciát is vállaló alkotókat: „Mert a KUT, midőn kipróbált erővel emeli fel az előre néző festészet zászlaját, a legéberebb figyelemmel kíséri azon művészeket, akik a haladás meg nem szűnő folytonosságában erőt jelentenek és meghívja őket soraiba, hogy megértésüket és kibontakozásukat előmozdítsa. Falaikon a sokféle szétsugárzó kutatások és törekvések egymástól elütő, változatos eredményeit láthatják önök – csak a megalakítását nem.”

Huszonkilenc évesen újabb lehetőséget kap, ezúttal a Nemzeti Szalonban, gyűjteményes kiállításra. Törekvéseiről így vall: „Az én művészetem annak a nagy meghatódottságnak kifejezése akar lenni, amit a jelenségek, az egész világegyetem szemlélete bennem ébreszt.” A munkák a kedvelt festészeti témákat követik: tájképek, drapériás aktok, arcképek, bibliai jelenetek, stb. Analitikus festészet helyett egy összefüggő metamorfózis végső stádiumát tárja elénk, amely több kapcsolatot mutat a Kelet kultúrájával, mint a Nyugatéval. Járitz Józsa érdeklődött a különleges emberfajták iránt. Kínai, egyiptomi, néger, zsidó figurákat mintáz misztikusan elcsodálkozó szemmel. Festett formáin, testformáin a gravitáció ereje hat, a mázsás combok alatt szinte behorpad a föld. Duzzadó, acélpánt izmú embereit szétfeszíti a belső erő, amely a világegyetemet igazgatja. A magasabb létforma kérdéseit kutatva, egy technikailag leegyszerűsített, síkszerű, freskójellegű művészethez is vonzódik. Az előző képtípussal ellentétben, itt a könnyebb anyagkezelés lehetővé teszi a hatásokat tett lehetővé. Ezek a munkák felszámolják a materiális világszemléletet. A tér mélysége helyett egyedül a belső élet energiájára koncentrálnak. Ez a szereplés egy kialakult művészi ízléssel és megalapozott tudással rendelkező festőt mutat be, aki nem beszél mellé – tagad vagy állít. Ezekről a képekről rendkívül kedvező a „Nyugat” visszhangja.

1924-ben Párizsba utazott tanulmányútra. 1930-ban hazatért, a rokonai közelében, Kiskunmajsán telepedett le. Ettől kezdve piktúrájának fő témaköre a tanyasi világban gyökerező, lélegző emberek, állatok. Eseménytelen, végenincs világ ez. Parasztjai egysorban ülnek, időn, teren kívül. Parasztok a szó földi, hús és vér értelmében, mégis valahogy olyanok mint a fogalom. De nem némák. Magyar zene, Bartók és Kodály elmélyült szólamait idézi vásznára a festő. Cséplői, a megrakott szekereket húzó bivalyok, kévehányó, asztagrakó, zsákoló parasztjai súlyosan jelen vannak. Embereinek érzelmei, életszemlélete áttűnnek a képeken. Olyan nagyon egyszerűen, ahogyan ezt csak Járitz Józsa festhette.

Mindazt, amit Párizsban látott, Angliában magába szívott, hazahozta, fölhasználta, művészetébe olvasztotta. Ecsetjével rátalált a szükséztől alföldi táj sajátos ábrázolására, s ezzel egyben az egész magyar piktúrát gazdagította.

Benedek Katalin

JÁRITZ JÓZSA

(1893-1986)

Budapesten született 1893-ban gazdag nagypolgári családban. 1912-13 között Deák Ébner Lajos tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán.

1914-ben a Kecskeméti művésztelepre került Iványi Grünwald Bélához, a háború alatt annak Csáky utcai magániskolájában folytatta tanulmányait, majd bezárása után Glatz Oszkár Fehérvári úti iskoláját látogatta. Itt ismerkedett meg Kiss Vilmával, Czillich Annával, akikhez később meleg barátság fűzte. 1919-ben Berény Róbert mesteriskolájába járt.

1920-ban a főiskolai reform idején a női növendékek vezetőjeként Kiss Vilmával együtt kérték fel Vaszary Jánost, hogy fogadja el a főiskolai katedrát. Így az 1920/21-es tanévben Járitz Vaszary első tanítványai közé tartozott.

1922 februárjában nagy megtiszteltetés érte, mivel kiállíthatott Csók István, Rippl-Rónai és Vaszary János társaságában a Helikon Galériában. A sikeren felbuzdulva októberben megrendezte jómódú édesapja anyagi segítségével első önálló kiállítását a Nemzeti Szalonban. Édesapja pár nappal a megnyitó előtt meghalt. „Ezzel lezárult életem első szakasza, amit én első életemnek nevezek” - írja emlékezésében.

1924-től hét éven át Párizsban élt, ahol elsősorban táncitanításból tartotta fenn magát. Tanítványai közé tartozott Piet Mondrian is. Itt ismerte meg angol mecénását, aki rendszeres anyagi támogatásban részesítette. Folyamatosan szerepelt a Salon des Indépendants csoportos kiállításain. Önmaga a párizsi időszakot művészete második periódusaként fogta fel.

1924-ben önálló kiállítása nyílt a Galerie Viscontiban.

1925-ben szerepelt műveivel a KUT (Képzőművészek Új Társasága) második kiállításán a Nemzeti Szalonban az UME alapító tagjaként. A KUT számos kiállításán bemutatkozott később is (1930, 1934, 1936, 1940, 1941).

1928-ban a Salon des Vrais Indépendants-ban önálló kiállítása nyílt.

1930 őszén érkezett haza Magyarországra, nyarait ezután az Alföldön, Kiskunmajsán töltötte. Művészetének harmadik, utolsó periódusaként jellemezte a majsai időszakot.

1931-ben megalakította 13 festőnő társával a Képzőművésznők Új Csoportját.

1938-ban önálló tárlata nyílt a Tamás Galériában. A Képzőművésznők Nemzetközi Kiállításán szerepelt Londonban és a MKE jubileumi kiállításán a Nemzeti Szalonban.

1939-ben New York-ban vett részt csoportos női kiállításon.

1947-ben a Nemzeti Szalon első zsűrimentes kiállításán, majd 1949-ben a Képzőművésznők csoportkiállításán mutatkozott be. Tíz éves hallgatás után 1959-ben az Ernst Múzeumban nyílt Klie Zoltán, Gábor Jenő és Csillag István társaságában kiállítása.

1965-ben a MOM Kultúrházban állít ki. 1968-ban gyűjteményes tárlata nyílt az Ernst Múzeumban. 1970-ben kiállított Chicago-ban a The Briar Galleries-ben és Párizsban a Függetlenek Szalonján, 1971-ben a Salon des Artistes Français et Salon International des Beaux-Arts kiállítója volt.

1972-ben Brüsszelben a Galerie I. de Balasban nyílt tãrlata. Együttal a Société des Artistes Indépendants tagja volt, kiállított a Grand Palais-ban. Kiskunmajsán 1979-ben és 1983-ban rendezett festményeiből kiállítást. 1986-ban húnyt el Budapesten.

Szélmalom. (40-es évek, olaj, vászon, 50x60 cm)

Repkedő libák. (50-es évek, olaj, vászon, 117x143 cm)

JÓZSA JÁRITZ

(1893-1986)

Józsa Járítz was born in 1893 in an upper middle-class family. From 1912 to 1913 she was a disciple of Lajos Ébner Deák at the Academy of Fine Arts.

In 1914 she was taught by Béla Iványi Grünwald at Kecskemét artists' colony, then during the war she continued her studies at Iványi Grünwald's private school in Csáky Street. After the closure of this school she attended Oszkár Glatz's school in Fehérvári Street. Here she met Vilma Kiss and Anna Czillich with whom she was in close friendship later on.

In 1919 she studied at Robert Berény's Master-Course. In 1920 when academic reforms were introduced, Járítz, representative of female students, and Vilma Kiss asked János Vaszary to accept the professorship of the Academy of Fine Arts. Thus, in the term of 1920/21 she was one of Vaszary's first students.

In February 1922 she had a joint exhibition with István Csók, József Rippl-Rónai and János Vaszary in the Helikon Gallery which was a great honour. Encouraged by this success, in October she organized her first exhibition at the National Salon sponsored by his wealthy father. Her father died few days before the vernissage. "The first period of my life which I call my first life, was concluded by this event." - as she wrote in her memoirs.

From 1924 she lived in Paris for seven years where she earned a living as a dance-teacher. She had Piet Mondrian among her students. She met her English patron who gave her regular financial assistance. She regularly participated in joint exhibitions of the Salon des Independants. She regarded her Paris period as the second phase of her artistic career.

In 1924 she had an exhibition at the Galerie Visconti.

As founding member of the New Artists' Society (UME), she exhibited at the second exhibition of the Artists' New Society (KUT) in 1925 and continued to present her works at the Society's later exhibitions (1930, 1934, 1936, 1940, 1941).

In 1928 she had an exhibition at the Salon des Vrais Independants.

In the autumn of 1930 she came back to Hungary and from that time on spent her summers in Kiskunmajsa, in the Great Hungarian Plain. Kiskunmajsa period was the third and the last phase of her oeuvre.

In 1931 she formed with 13 paintresses the Female Artists' New Group.

In 1938 her private exhibition was opened in Tamás Gallery. She participated in the Lady Artists' International Exhibition in London and in jubilee exhibition of the Hungarian Artists' Society at the National Salon.

In 1939 she took part in Lady painters' joint exhibition in New York.

In 1947 she presented her works at the first exhibition without jury of the National Salon, then, in 1949 she participated in the Female Artists' Joint Exhibition. After ten-years of silence in 1959 her exhibition was opened in the company of Zoltán Klie, Jenő Gábor and István Csillag in the Ernst Museum. Her one-man show was opened in MOM Cultural Centre in 1965, then in the Ernst Museum in 1968.

In 1970 she exhibited at The Briar Galleries in Chicago and at the Salon des Independants in Paris.

In 1971 she had another exhibition at the Salon des Artistes Francais et Salon International des Beaux-Arts.

In 1972 her exhibition was opened at Galerie I. de Balas in Brussels. At the same time she was member of the Societe des Artistes Independants and exhibited at the Grand Palais.

She organized exhibitions of her paintings in Kiskunmajsa in 1979 and in 1983.

She died in Budapest in 1986. Her works can be found in Hungarian modern collections

Női akt. (1918, olaj, vászon, 96x71 cm)

Anyá csecsemővel.
(20-as évek, olaj, vászon, 85x66 cm)

Riviéra. (20-as évek, olaj, vászon, 64x80 cm)

Kék fátylas nő. (1925 k. olaj, vászon, 60x50 cm)

Páva. (1960, olaj, vászon, 90x120 cm)

Stonehenge. (30-as évek, olaj, vászon, 82x97 cm)

40.	Két boxer kutya	1940-es évek	o.v.k.	26x33	b.f. Jaritz
41.	Ókrök vályúnál	50-es évek	o.v.k.	25x33	j.l. Jaritz
42.	Tócsák	30-as évek	o.v.k.	26x34	j.f. Jaritz
43.	Majσαι templom	50-es évek	o.v.k.	24x28	b.l. Jaritz
44.	Parasztház	50-es évek	o.v.k.	27x39	j.f. Jaritz
45.	Négy lány fa alatt	30-40-es évek	o.v.	135x154	j.l. Jaritz
46.	Anya csecsemővel	20-as évek	o.v.	85x66	b.f. Jaritz J
47.	Két cserépváza	40-es évek	o.v.	60x80	j.f. Jaritz
48.	Repkedő libák	50-es évek	o.v.	117x143	b.l. Jaritz
49.	Kislány arcképe	30-as évek	o.v.	59x49	j.l. Jaritz
50.	Szélmalom	40-es évek	o.v.	50x60	b.l. Jaritz
51.	Havas táj	50-es évek	o.v.k.	26x34	j.l. Jaritz
52.	Riviera	20-as évek	o.v.	64x80	j.l. Jaritz
53.	Tükröződő házak	50-es évek	o.v.	65x80	
54.	Pocsolyák	50-es évek	o.v.k.	32x40	j.l. Jaritz
55.	Szánkózók	50-es évek	o.v.k.	27x35	b.l. Jaritz Jaritz
56.	Tükröződő házak	50-es évek	o.v.k.	27x39	j.l. Jaritz
57.	Házak boglyákkal	50-es évek	o.v.k.	27x35	j.f. Jaritz
58.	Falu végén	50-es évek	o.v.k.	28x40	j.f. Jaritz
59.	Anya kisbabával	50-es évek	akv.k.	34x40	b.l. Jaritz Majsa
60.	Őszi táj	50-es évek	akv. k.	21x29	j.l. Jaritz
61.	Liget	50-es évek	akv.p.	17x25	b.l. Jaritz
62.	Páva	1960	o.v.	90x120	j.f. Jaritz
63.	Parasztlegény	30-as évek	o.v.	125x83	j.l. Jaritz
64.	Hátakt		o.v.	84x54	j.n.
65.	Anya gyermekével		vt.p.	40x30	j.l. Jaritz
66.	Dombos táj		akv. p.	32x40	j.l. Jaritz St. Jean De Luz
67.	Női arckép	1915	szén, p.	46x58	b.l. Jaritz J 15
68.	Kettős női portré	1919	o.v.	97x70	j.l. Jaritz Józsa 19
69.	Leány portréja		o.v.	80x64	j.l. Jaritz b.l. Jaritz
70.	Női akt	1918	o.v.	96x71	j.l. Jaritz J 1918
71.	Őszi táj a Jánoshegygel	1963 körül	o.v.	95x125	b.l. Jaritz
72.	Tarzan és az oroszlan-kölykök	1930-as évek	o.v.	105x85	b.l. Jaritz
73.	Pászt Jenő arcképe	1924.	o.v.	65x48	j.n.
74.	Vályúnál	1940-es évek	o.v.	51x61	b.f. Jaritz
75.	Kettős portré		o.v.	88x95	j.l. Jaritz
76.	Ókrösszekér		o.v.	34x24	hátooldal: Jaritz Józsa Ókrösszekér

A katalógust szponzorálta: Perényiné Bulyovszky Lilla.

Ókrök vályúnál. (30-40-es évek, olaj, vászon, 86x124 cm)

Címloldalon: Menyecske bögrével. (40-es évek, olaj, vászon, 82x90 cm)

HAAS GALÉRIA

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. fszt. 2.
Telefon: 332-3253 Telefax: 329-1537 Mobil: 06-20-9685-556

H-1055 Budapest, Falk Miksa Str. 13., ground-floor 2.
Phone: (36-1) 332-3253 Fax: (36-1) 329-1537
Mobile: (36-20) 9685-556

Ráday Galéria

1092 Budapest, Ráday utca 8.
Telefon: 218-0936, 218-1008